

12.9.2022

EOAK/3241/2022

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Jari Pirjola

TARKASTUS: TAMPEREEN VASTAANOTTOKESKUS 31.5.2022

Tarkastuskohde

Tampereen vastaanottokeskus

Tarkastusajankohta

31.5.2022

Osallistajat EOAK:sta

esittelijäneuvos Iisa Suhonen

vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Peter Fagerholm

esittelijäneuvos Jari Pirjola (sihteeri)

Osallistajat tarkastuskohteesta

vs. johtaja

johtava ohjaaja

sosiaali-ohjaaja

sosiaalityöntekijä

taloussihteeri

vastaava sairaanhoitaja

suomen kielen opettaja

1. YLEISTÄ TARKASTUKSESTA

Tarkastuksen tarkoituksena oli tutustua vastaanottokeskuksen toimintaan ja erityisesti siihen, miten turvapaikanhakijoita kohdellaan ja miten heidän terveydenhuoltonsa on järjestetty. Edellinen vastaavanlainen tarkastus Tampereen vastaanottokeskukseen tehtiin 25.6.2019 (EOAK/3440/2019).

Tampereen vastaanottokeskus on aloittanut toimintansa 1.6.2016 ja se sijaitsee entisen Kaupin sairaalan tiloissa. Keskuksessa on 300 majoituspaikkaa aikuisille ja lapsiperheille. Vastaanottokeskus järjestää lakisääteiset vastaanottopalvelut sekä vastaanottokeskuksessa kirjoilla oleville turvapaikanhakijoille että tilapäisen suojelun piirissä oleville asiakkaille.

Vastaanottopalveluihin kuuluvat kuuluivat majoituksen lisäksi sosiaalipalvelut, terveystalvelut, vastaanotto- ja käyttöraha, tulkkauspalvelut, työ- ja opintotoiminta, ohjaus- ja neuvontapalvelut, vapaaehtoinen paluu sekä vapaa-ajan toiminta. Lisäksi vastaanottokeskuksen tehtäviin kuuluivat turvapaikkaprosessiin, turvallisuuteen ja asiakkaiden kuntaan siirtymiseen liittyvät toimet.

Johtaja toimitti ennen tarkastusta oikeusasiamiehen kansliaan pyydetyt asiakirjat, kuten esimerkiksi toimintasuunnitelman vuodelle 2022, omavalvontasuunnitelman sekä vuoden 2021 toimintakertomuksen.

2. ALKUKESKUSTELU

Vastaanottokeskuksessa asui tarkastusajankohtana 307 turvapaikanhakijaa, joista 178 oli ukrainalaisia. Vastaanottokeskuksen kapasiteettia nostettiin 4.3.2022 150 paikasta 300 paikkaan.

Pisimpään laitoksessa asuvat turvapaikanhakijat ovat tulleet vastaanottokeskukseen jo vuonna 2015. Vastaanottokeskus voi tarjota myös hätämajoitusta poliisiin pyynnöstä. Vastaanottorahan antamisessa ei ole ollut ongelmia. Uusille asukkaille annetaan alkuinfo heidän omalla kielellään. Vastaanottokeskus toimii nykyään pitkälti ns. transit-keskuksena.

Yksi toiminnan painopiste on työtoiminnan tukeminen. Työtoimintaan kuuluu esimerkiksi siivousta ja talkootyötä. Vastaanottokeskuksen vartioinnista vastaa Avarn Security Oy.

Keskustelussa tuli esiin huoli siitä, että mitä pidempään asiakas asuu vastaanottokeskuksessa, sitä enemmän tapahtuu laitostumista. Tästä syystä olisi tärkeää saada vastaanottokeskuksessa vietetty aika pysymään mahdollisimman lyhyenä. Asiakkaissa näkyi turhautumista, päihteiden käyttöä ja itsetuhoisuutta. Asiakkailta on tullut palautetta, että päätös Migristä olisi hyvä saada mahdollisimman nopeasti - oli päätös sitten positiivinen tai negatiivinen.

Myönteisen päätöksen saaneiden kuntaan sijoittamista hidastaa Digi- ja väestötietoviraston pitkät käsittelyajat. Siivouksesta vastaava palveluntuottaja vaihtui noin kolme kuukautta sitten. Erilaiset tapahtumat vastaanottokeskuksessa kirjataan Maahanmuuttoviraston Granite -järjestelmään.

Maahanmuuttovirasto valvoo ja ohjeistaa vastaanottokeskuksen toimintaa ja Maahanmuuttovirastoon pidetään säännöllistä yhteyttä. Maahanmuuttovirasto ei kuitenkaan ole alkukeskustelun tietojen mukaan tehnyt pariin viime vuoteen vastaanottokeskukseen virallista valvontakäyntiä.

3. TARKASTUSHAVAINNOT

3.1 Turvapaikanhakijoiden kohtelu

Tarkastuksen aikana tarkastajat keskustelivat useiden turvapaikanhakijoiden kanssa. Osa keskusteluista oli ryhmäkeskusteluja ja osa luottamuksellisia keskusteluja yksittäisen turvapaikanhakijan kanssa. Keskusteluissa ei tullut esiin väitteitä turvapaikanhakijoiden huonosta tai epäasianmukaisesta kohtelusta.

Pääsääntöisesti henkilökunnan toimintaa kehuttiin ja sitä pidettiin hyvänä ja ammattitaitoisena.

3.2 Vastaanottokeskuksen olosuhteet

Tarkastajat tarkistivat tilat käymällä läpi vastaanottokeskuksen eri osastoja ja niissä olevia tiloja. Vastaanottokeskuksen tilat olivat pääsääntöisesti huonossa tai korkeintaan tyydyttävässä kunnossa. Alla joitakin esimerkkejä tarkastajien havainnoista.

Tarkastajat kiinnittivät huomiota siihen, että useiden kerrosten palo-ovet eivät toimineet. Tämän lisäksi useat kannelliset käytävillä olevat vanhojen sähkökaappien ovet olivat auki tai avattavissa. Tarkastajien käsityksen mukaan tämä voi olla turvallisuusriski, koska esimerkiksi lapset saattavat oleskella ja leikkiä käytävillä.

Yhden perhehuoneen sähköpistorasiasta puuttui suojakansi. Tarkastuksen aikana havaittiin myös, että joidenkin huoneiden lukot olivat epäkunnossa.

Hätämajoituspuolella oli pääsy tilaan, jota pidettiin varastona. Varastotila oli täynnä muun muassa erilaisia kalusteita. Tarkastajien näkemyksen mukaan tila ei ollut turvallinen lapsille.

Tarkastajat eivät saaneet auki portaisiin johtavan hätäpoistumistien ovea. Oven pitäisi olla avattavissa milloin vain ja myös lasten tulisi voida avata ovi. Oven avausmekanismi jäi tarkastajille epäselväksi.

Monet keittiöt olivat epäsiistejä ja huonossa kunnossa ja yhden keittiön viemäri tulvi. Tarkastajien käsityksen mukaan perheosaston yhdessä keittiössä oli mahdollista, että kun ikkunaa pidetään auki, niin lapsi voi kiivetä ikkunanlaudalle ja pudota maahan (ikkunaa pidettiin auki sen vuoksi, että huone tuulettuisi, kun oli kuuma ja ruuan tekemisestä aiheutuvat käryt ym. poistuisivat).

Tarkastajien mukana liikkuneet henkilökunnan edustajat eivät kiistäneet tarkastajien havaintoja ja olivat jo tarkastuksen aikana yhteydessä huollosta vastaaviin työntekijöihin.

Muutamit ukrainasta tulleet naiset ihmettelivät, miksi ei vastaanottokeskuksessa ei ole lapsille omaa leikkitilaa, vaan lasten on ”juostava käytävillä”.

Yksi henkilö halusi näyttää huoneensa seinän, jossa oli reikä.

3.3 Terveydenhuolto

Tarkastuksen aikana tutustuttiin myös terveydenhuoltoon vastaanottokeskuksessa. Keskusteluissa kävi ilmi muun muassa seuraavaa.

Uusille asukkaille tehdään alkutarkastus. Uusien asukkaiden alkuinfotilaisuudessa annetaan terveydenhuollosta myös kirjallista informaatiota. Tarkastajille jäi käsitys, että alkuinfossa annettavaa terveydenhuollon kirjallista infoa ei olisi käännetty riittävän monelle kielelle ja että tarpeellisia kielikäännöksiä puuttui.

Tarvittaessa vastaanottokeskuksen asukas menee Terveystaloon vastaanotolle. Vastaanottokeskuksen hoitaja arvioi lääkärin tarpeen. Joitakin turvapaikanhakijoita on lähetetty myös Lahden vastaanottokeskuksen tehostetun tuen yksikköön.

Koronarokotuksia on saanut vastaanottokeskuksesta ja Tampereen kaupungilta.

4. OIKEUSASIAMIEHEN TOIMENPITEET

Tampereen vastaanottokeskuksen tarkastushavainnot esiteltiin oikeusasiamiehelle.

Oikeusasiamies pyytää Tampereen vastaanottokeskuksen johtajaa ilmoittamaan 30.11.2022 mennessä, mihin mahdollisiin toimenpiteisiin vastaanottokeskuksen olosuhteisiin (kohta 3.2) liittyvät tarkastushavainnot ovat antaneet aihetta.

Oikeusasiamies pyytää samassa yhteydessä Tampereen vastaanottokeskusta ilmoittamaan, mille kielille uusien asukkaiden terveydenhuoltoon liittyvä alkuinformaatio on käännetty tai tullaan kääntämään.

Tarkastus ei antanut aihetta muihin toimenpiteisiin.